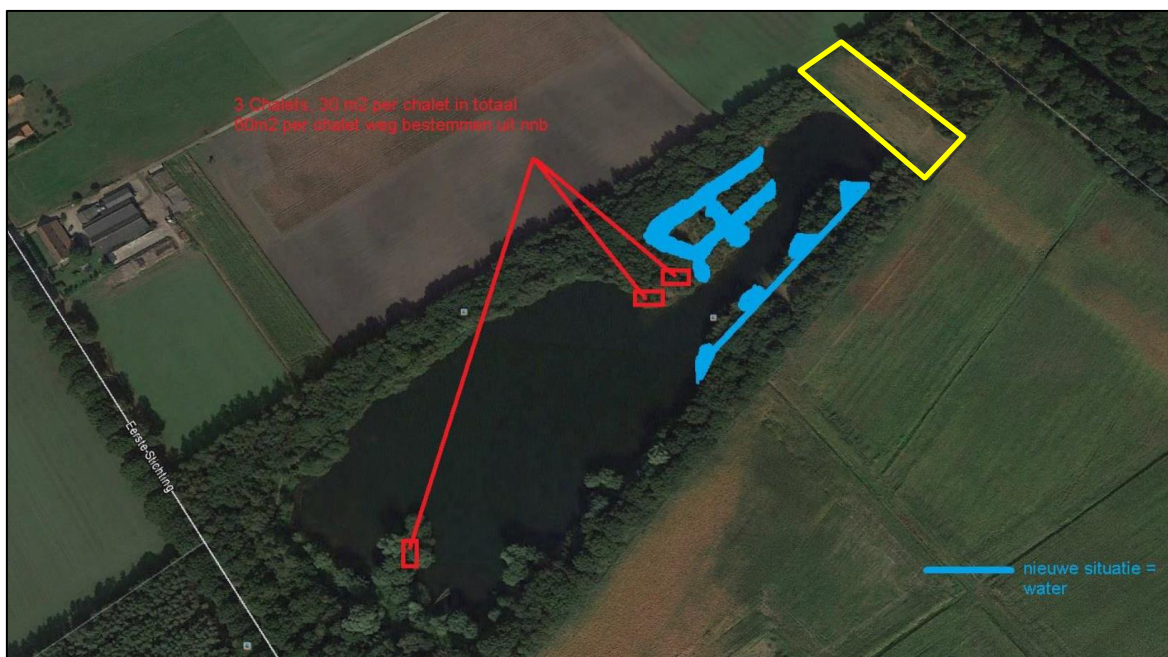

Maatregelen ten behoeve van de Das bij realisatie visvijver aan de Eerste Stichting te Oploo

Huidige en toekomstige situatie

Aan de Eerste Stichting te Oploo is een oude zandwinplas gelegen, welke zal worden omgevormd tot visvijver, met hierbij verblijfsmogelijkheid in de vorm van 3 chalets (figuur 1). Ook komt een gittermat hekwerk met 3 puntdraden om het plangebied heen. Het plangebied blijft overdag toegankelijk maar wordt 's nachts afgesloten. Verder worden enkele sleuven gegraven als paaiplaats voor vissen, wordt de vijver minder diep gemaakt en wordt het bestaande pad weer vrijgemaakt. Daarnaast wordt ter compensatie voor de levendbarende hagedis, een deel van het plangebied ingericht als N06.04 Vochtige heide.

Figuur 1: Locaties chalets (rood), te graven sleuven (blauw) en nieuw leefgebied levendbarende hagedis (geel)

In de huidige situatie is het plangebied vrij te betreden, en lopen er paden links- en rechtsom rond de vijver naar een pad langs het Peelkanaal. Er is overdag veel aanwezigheid van mensen, welke hier recreatief wandelen, fietsen, vissen en zwemmen. Ook 's nachts is er relatief vaak (illegale) betreding van het terrein. Zo worden er kampvuren gemaakt en wordt (drugs)afval gestort op het terrein.

Voor de das biedt het plangebied een corridor tussen twee grote bosgebieden, namelijk het Sint Anthonisbos ten noorden van het plangebied en de Groote Slink-Bunthorst ten zuiden van het plangebied. Mede middels contact met de Dassenwerkgroep Brabant is duidelijk geworden dat er geen burchten rondom de visvijver bekend zijn, maar dat de vijver met omliggende begroeiing wel als belangrijk dassenleefgebied en –migratieroute geldt. Ook zijn in beide natuurgebieden wel dassenburchten aanwezig. Tijdens een van de veldbezoeken is een verse latrine van een das waargenomen in het noordoosten van het plangebied, ten noorden van de kleine poel die hier is gelegen. Dit betreft een deel van het plangebied waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Het onderstreept echter wel de aanwezigheid van de das in dit gebied.

Effectenanalyse en maatregelen

Voor de das is het van belang dat:

- het plangebied betreedbaar blijft en zijn functie als corridor behoudt
- 's nachts geen verstorende activiteiten plaatsvinden

Om het plangebied betreedbaar te maken voor de das wordt geadviseerd te werken met een opening in het hekwerk van 30x30 centimeter door onderin het hekwerk te maken (figuur 1). Hierbij kunnen de zijanten en bovenzijde met latten af worden gewerkt zodat hier geen scherpe randen uitsteken, en de opening duidelijk zichtbaar is. Hiervan kunnen ook andere soorten dan de das gebruik maken, zoals egel, vos, steenmarter en bunzing. Alternatief kan gewerkt worden met een buis van 30 cm doorsnede en circa 50 cm lang, wat voldoende is om te kunnen gebruiken door de das. Een dergelijke opening wordt echter makkelijker voorbijgelopen, en kan door een kleiner scala aan dieren worden gebruikt.

Figuur 1. Toetreed voorziening voor das

De openingen dienen iedere 50 meter te worden geplaatst, en op voor het wild logische plekken, zoals in hoeken en ter hoogte van paden die momenteel door het wild worden gebruikt. Gezien de lengte van het hekwerk betreft dit ruim 25 locaties waar een dergelijke doorgang dient te worden gerealiseerd, met de openingen op logische plekken erbij zullen het circa 30 openingen zijn. Met deze maatregel blijft het plangebied ruim voldoende betreedbaar door de das en andere soorten.

Overdag slapen dassen in hun burcht, welke ze 's avonds verlaten op zoek naar voedsel. De das is dicht bij een burcht zeer snel verontrust door sterk wisselende geuren, lichtpatronen, geluiden of trillingen die samenhangen met menselijke aanwezigheid. Er is echter reeds bepaald dat in de directe omgeving van het plangebied geen burchten aanwezig zijn. Aan prikkels in de omgeving die verder van de burcht vandaan is kunnen dassen goed wennen, mits deze niet te veel variëren in aard of sterkte (Kennisdocument Das, juli 2017). Omdat het plangebied een belangrijke corridor is voor de das zal hier toch rekening moeten worden gehouden met verstoring.

De verwachte bezoekers, vissers, komen hier voor hun rust en maken erg weinig geluid. Desalniettemin wordt geadviseerd hard geluid 's nachts te verbieden. In het Kennisdocument staat vermeld: *“Dassen oriënteren zich bij het foerageren op geluid. Alle activiteiten die geluid veroorzaken, zullen effect kunnen hebben op de kwaliteit van het leefgebied. Er lijkt wel gewenning te kunnen optreden. Vooral nieuwe geluidsbronnen of tijdelijke geluidspieken zullen effect hebben. Er zijn dassenburchten bekend die op motorcrossterreinen liggen.”* Binnen de vissport wordt, vooral 's nachts, gebruik gemaakt van beetmelders. Deze veroorzaken tijdelijke geluidspieken welke passerende dassen kunnen verschrikken. Deze dienen niet te luid worden afgesteld. Dit is ook prettig voor de overige vissers. Ook gemotoriseerd verkeer kan, al dan niet met lampen, 's nachts verstorend werken.

Het is daarnaast bekend dat de aanwezigheid van honden zeer verstorend is voor dassen. Het kennisdocument meldt hierover: *“Ook zijn dassen erg gevoelig voor geuren van bijvoorbeeld mensen en honden. Aanwezigheid van die geuren levert bij de dassen stress op. Ze zullen daardoor later dan gebruikelijk de burcht verlaten. Hierdoor blijft er minder tijd over voor foerageren en voor sociaal gedrag.”* Het heeft de voorkeur om honden binnen het plangebied geheel te verbieden. Alternatief kan worden gekozen voor het 's nachts verbieden van honden, en overdag een verplichting tot aanlijnen en tot het opruimen van uitwerpselen in te stellen.

Ook verlichting kan verstorend werken, en er wordt geadviseerd dit tot een minimum te beperken. Met name uitstraling op de bosgebieden en open water dient te worden vermeden. Deze uitstraling kan onder andere worden beperkt tot het afschermen van de chalets en visplekken, met hagen of een houtwal. Hiermee wordt eveneens geluid gedempt en zichtbaarheid vermindert.

Toetsing aan verbodsbepalingen en staat van instandhouding

De wet bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op de das, namelijk:

1. het opzettelijk doden of vangen van de das (artikel 3.10 lid 1, sub a);
2. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantings- of rustplaatsen van de das (artikel 3.10 lid 2, sub b).

Bij de realisatie van de visvijver worden geen van deze verbodsbepalingen direct overtreden. Het kennisdocument geeft echter wel aan dat de functionele leefomgeving behorende bij rust- en verblijfplaatsen van belang is. Hiertoe behoren ook (essentiële) verbindingszones tussen verschillende onderdelen van het habitat. Het is onwaarschijnlijk dat de gebieden aan beide zijden van de corridor binnen hetzelfde territorium liggen, aangezien er geen burchten in de directe omgeving aanwezig zijn. Daarmee is het plangebied waarschijnlijk geen verbindingszone tussen verschillende onderdelen van een enkel territorium, en zal er geen negatief effect optreden ten opzichte van de bijbehorende burchten.

De landelijke staat van instandhouding is relatief gunstig (Kennisdokument Das, BIJ12, juli 2017). Rond 1980 waren er nog maar 1.200 exemplaren in Nederland aanwezig. Sindsdien zijn door gerichte maatregelen en effectieve actieve bescherming dit aantal toegenomen tot ongeveer 5.000 in 2011, en ligt momenteel rond de 6.000 individuen. De groei in populatieomvang is daarmee gunstig (Arcadis, 2018). In het noordoosten heeft de das in Noord-Brabant zich gehandhaafd, waar vanuit midden Brabant weer gekoloniseerd is. De verspreiding van de das vertoont een sterke groei, met circa 25% toename per 5 jaar. De kwaliteit van het leefgebied is gunstig, met een stabiele trend. Het areaal neemt niet af, en dassen stellen in de praktijk niet al te hoge eisen.

Het minder geschikt maken van een corridor kan invloed hebben op de uitwisseling van dassen tussen gebieden. Doordat de staat van instandhouding reeds gunstig is, en er veel maatregelen worden genomen om het plangebied aantrekkelijk te houden voor de das, is een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding redelijkerwijs uitgesloten.

Conclusie

Indien aan onderstaand advies wordt gehouden worden voldoende maatregelen getroffen om verstoring van de das in het plangebied te voorkomen:

- Iedere 50 meter en op logische plekken een doorgang in het hekwerk maken. Dit betreft circa 30 openingen;
- Hard geluid 's nachts verbieden, o.a. beetverklidders goed afstellen;
- Gemotoriseerd verkeer 's nachts verbieden;
- Aanwezigheid van honden verbieden, of enkel 's nachts met overdag een aanlijnplicht en opruimplicht;
- Verlichting, en het uitschijnen hiervan, tot een minimum beperken.
- Afschermen chalets en visplekken met haag of houtwal

Het is van belang dat de gekozen maatregelen worden voorgelegd aan de Dassenwerkgroep Brabant. Zij hebben erg veel kennis van de das in huis en kunnen eventueel aanpassingen of extra maatregelen voorstellen.

Bronnen

- Kennisdokument Das, Versie 1.0 Juli 2017, BIJ12
- De Staat van Instandhouding, Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Mei 2018, Arcadis, Provincie Gelderland